

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3310/2018. (X. 16.) AB HATÁROZATA

mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Dienes-Oehm Egon, dr. Salamon László és dr. Varga Zs. András* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság – hivatalból eljárva – megállapítja, hogy mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség áll fenn annak következtében, hogy a jogalkotó nem szabályozta a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény 33. § (1) bekezdése szerint indult eljárásban a kezdeményező vallási szervezet jogállását az eljárás lezárásáig.

Az Alkotmánybíróság felhívja az Országgyűlést, hogy jogalkotói feladatának 2018. december 31-ig tegyen eleget.

2. Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.III.37.515/2015/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség (székhely: Magyarország, 1086 Budapest, Dankó utca 11., a továbbiakban: indítványozó) a Kúria Kfv.III.37.515/2015/6. számú, az indítványozónak 2015. november 2-én kézbesített ítélete ellen 2015. december 7-én alkotmányjogi panasz indítványt nyújtott be a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: közigazgatási bíróság) útján.
- [2] 1.1. Az eljárás megindításának az indítványban szereplő indokai: az indítványozó 2012. előtt nyilvántartásba vett egyházként működött. Az indítványozó a 6/2013. (III. 1.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.) közzététele után, 2014. június 24-én kérelmet terjesztett elő az általa fenntartott idősek otthona működési engedélyében az „egyházi fenntartó” fenntartói típus visszaállítása érdekében. Érvelése szerint egyházi jogállását az Abh. indokolásának [215] bekezdése alapján nem veszítette el, ezért az általa nyújtott szociális ellátásokat az egyházi fenntartókra vonatkozó szabályok szerint kell a finanszírozási rendszerbe befogadni. Az indítványozó kérelmét mind az elsőfokú, mind a másodfokú hatóság elutasította, arra hivatkozással, hogy nem minősül a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Sztv.) 4. § *m*) pont *mb*) alpontja alapján egyházi fenntartónak, mivel nem szerepel a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény (a továbbiakban: Ehtv.) szerinti bevett egyházak listájában.
- [3] A jogerős hatósági döntéssel szemben az indítványozó által előterjesztett keresetet a közigazgatási bíróság alaposnak értékelte, az alperes másodfokú hatóság határozatát az elsőfokú határozatra kiterjedően hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú hatóságot új eljárásra kötelezte. A közigazgatási bíróság szerint az Abh. alapján a fel-

peres azonos jogállású az Ehtv. mellékletében szereplő egyházakkal, azaz az Sztv. 4. § (1) bekezdés *m*) pontjának *mb*) alpontja értelmében egyháznak minősül.

- [4] A Kúria – az alperes felülvizsgálati kérelmére, az Sztv. 4. § (1) bekezdés *m*) pont *mb*) alpontjának abban foglalt értelmezésével értve egyet – a közigazgatási bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és a felperes keresetét elutasította.
- [5] 1.2. Az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [vö. Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pont] az indítványozó azzal indokolja, hogy az Abh. mindenkire nézve kötelezően, az Alaptörvény VII. cikkének és XV. cikkének sérelme alapján kiszabott jogkövetkezményekkel összefüggésben mondta ki, hogy az indítványozó egyházi jogállását nem veszítette el, ezért az a hatósági vagy bírósági eljárás, amelyben – az Abh. ellenére – az indítványozó egyházi jogállását nem ismerik el, sérti az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéseit, mert a jogértelmezést az Alaptörvénnyel összhangban kellene végezniük. Ez más, egyházi jogállással szintén rendelkező, és a tárgybéli eljárásokban egyházi fenntartóként elismert egyházakhoz képest hátrányosan megkülönbözteti; a megkülönböztetés vallási közösségként érinti, tehát eredményét tekintve vallási szempontú, és nincs alkotmányos indoka.
- [6] A felperes hivatkozott az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) a *Magyar Keresztény Mennonita Egyház és társai kontra Magyarország* ügyben (70945/11, 23611/12, 26998/12, 41150/12, 41155/12, 41463/12, 41553/12, 54977/12 és 56581/12) 2014. április 8-án hozott ítéletére is, amelyben az indítványozó vonatkozásában is megállapította az Egyezmény által védett egyesülés szabadságának (11. cikk) sérelmét a vallásszabadsághoz való joggal (9. cikk) összefüggésben az egyházi státusz megvonása miatt. Érvelése szerint – a 36/2013. (XII. 5.) AB határozattal összhangban – az Alkotmánybíróság által nyújtott jogvédelem szintje nem lehet alacsonyabb, mint a nemzetközi (jellemzően az EJEB által kibontott) jogvédelem szintje. Az Abh. mellett ebből is következik véleménye szerint, hogy az Alaptörvény VII. cikkét is sérti az a bírósági döntés, amely az indítványozótól az egyházi jogállás elismerését megtagadja.

II.

- [7] 1. Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„VII. cikk (1) Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa.

(2) Az azonos hitelveket követők vallásuk gyakorlása céljából sarkalatos törvényben meghatározott szervezeti formában működő vallási közösséget hozhatnak létre.

(3) Az állam és a vallási közösségek különváltan működnek. A vallási közösségek önállóak.

(4) Az állam és a vallási közösségek a közösségi célok elérése érdekében együttműködhetnek. Az együttműködésről a vallási közösség kérelme alapján az Országgyűlés dönt. Az együttműködésben részt vevő vallási közösségek bevett egyházként működnek. A bevett egyházaknak a közösségi célok elérését szolgáló feladatokban való részvételükre tekintettel az állam sajátos jogosultságokat biztosít.

(5) A vallási közösségekre vonatkozó közös szabályokat, valamint az együttműködés feltételeit, a bevett egyházakat és a rájuk vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

- [8] 2. Az Ehtv.-nek a bevett egyházként történő elismerésre vonatkozó releváns rendelkezései:

„6. § (1) Vallási közösség az Országgyűlés által elismert egyház és a vallási tevékenységet végző szervezet. Az Országgyűlés által elismert egyház bevett egyház.”

„14/D. § (1) A vallási tevékenységet végző szervezet a miniszter 14/B. § (2) bekezdése szerinti döntésének bírósági felülvizsgálatát a közigazgatási döntések felülvizsgálatára vonatkozó szabályok alapján kérheti.

(2) A vallási tevékenységet végző szervezet az országgyűlési határozat felülvizsgálatát az Alkotmánybíróságtól az Alkotmánybíróságról szóló törvényben meghatározott eljárás keretében kérheti.

15. § A vallási tevékenységet végző szervezet az e törvénynek az adott bevett egyház felvételére vonatkozó módosítása hatálybalépésének napjától minősül bevett egyháznak.

16. § (1) A miniszter az e törvénynek az adott bevett egyház felvételére vonatkozó módosítása hatálybalépését követő 30 napon belül a bevett egyházat nyilvántartásba veszi.”

„10. Átmeneti rendelkezések

33. § (1) Az olyan vallási közösség, amelynek vonatkozásában e törvény 2012. január 1-jétől 2012. augusztus 31-éig hatályos 34. § (1), (2) és (4) bekezdése az Alkotmánybíróság 6/2013. (III. 1.) AB határozata alapján nem alkalmazható, egyházként történő elismerését a 14/B. § és a 14/C. § szerinti eljárás keretében e rendelkezés hatálybalépésétől számított 30 napos jogvesztő határidőn belül kezdeményezheti.

(2) A miniszter az (1) bekezdés szerinti vallási közösségek nevét az általa vezetett minisztérium honlapján e rendelkezés hatálybalépésétől számított 3 napon belül közzéteszi.

(3) A kezdeményezés

a) elmulasztása esetén az (1) bekezdés szerinti határidő lejártát,

b) 14/B. § (2) bekezdése alapján történő elutasítása esetén a döntés közlését, a döntés bírósági felülvizsgálata esetén – ha a döntést a bíróság helyben hagyja – a jogerős bírósági ítélet közlését,

c) 14/C. § (4) bekezdése szerinti elutasítása esetén az országgyűlési határozat közzétételét, az országgyűlési határozat 14/D. § (2) bekezdése szerinti jogorvoslattal való megtámadása esetén – ha a vallási tevékenységet végző szervezet elismerésére irányuló eljárás törvényességét az Alkotmánybíróság helyben hagyja – az Alkotmánybíróság ezen eljárásban hozott határozatának közzétételét követő 30. naptól az (1) bekezdés szerinti vallási közösség vallási tevékenységet végző szervezetnek minősül.

(4) A bíróság az alapcélként vallási tevékenységet végző egyesületnek a civil szervezetek bírósági nyilvántartásába az egyesület formájára vonatkozóan bejegyzett adatot a miniszter értesítése alapján

a) az (1) bekezdés szerinti vallási közösség tekintetében a (3) bekezdésben meghatározott időpontot,

b) az (1) bekezdés szerinti vallási közösségnek nem minősülő, alapcélként vallási tevékenységet végző egyesület tekintetében e rendelkezés hatálybalépését követő 60. napig vallási tevékenységet végző szervezetre módosítja.

34. § (1) A vallási közösségek jogállásával és működésével kapcsolatos törvényeknek az Alaptörvény negyedik módosításával összefüggő módosításáról szóló 2013. évi CXXXIII. törvény hatálybalépésekor vallási tevékenységet végző egyesület a vallási közösségek jogállásával és működésével kapcsolatos törvényeknek az Alaptörvény negyedik módosításával összefüggő módosításáról szóló 2013. évi CXXXIII. törvény hatálybalépésétől vallási tevékenységet végző szervezetnek minősül.”

„37. § (1) A 33. § (1) bekezdése szerinti vallási közösség a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló 1990. évi IV. törvény alapján nyilvántartásba vett egyház általános jogutódja.”

[9] 3. Az Sztv. jelen ügyben alkalmazott rendelkezésének – 2013. augusztus 1-től hatályos – szövege:

„4. § (1) E törvény alkalmazásában

[...]

m) fenntartó:

[...]

mb) az egyházi jogi személy (a továbbiakban együtt: egyházi fenntartó)”

III.

[10] 1. Az indítvány határozott kérelmet tartalmaz.

[11] Az indítvány megjelöli az Abtv. 27. §-át, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont].

- [12] Az indítvány szerint az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntés a Kúria Kfv.III.37.515/2015/6. számú ítélete [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont].
- [13] Az indítvány szerint az Alaptörvény megsértett rendelkezései VII. cikk (1) bekezdés, XV. cikk (2) bekezdés [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont].
- [14] Az indítvány indokolása arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével: az indítványozó álláspontja szerint a Kúria ítélete sérti az indítványozókat az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésében biztosított vallásszabadsághoz való jogát, valamint ezzel összefüggésben a XV. cikk (2) bekezdésében foglalt diszkrimináció-tilalmat, mivel az alkalmazott jogszabályok az indítványozó egyházi fenntartóként történő elismerését nem zárták volna ki. Az eljáró hatóságoknak és bíróságoknak az Alaptörvény-nyel és az Abh.-val összhangban olyan értelmezést kellett volna tulajdonítaniuk, amely szerint az Sztv. 4. § m) pont mb) alpontjának az alkalmazása során egyházi fenntartónak minősülnek azok a jogi személyek is, amelyek egyházi jogállásukat az Abh. alapján nem veszítették el [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].
- [15] Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz a Kúria döntésének megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [16] Az indítvány megjelöli az indítványozó nevét és székhelyét; továbbá nyilatkozik arról, hogy az indítvány köz-zétételéhez hozzájárul [Abtv. 52. § (5) bekezdés].
- [17] Az indítvány mellékleteként megküldte az indítványozó az Alkotmánybíróság részére azokat a dokumentumokat, amelyek az indítványban foglaltakat igazolják: a Kúria támadott ítéletét, valamint a közigazgatási bíróság ítéletét [Abtv. 52. § (6) bekezdés].
- [18] 2. Az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdései szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [19] A bírói döntés alaptörvény-ellenességét amiatt állítja, hogy a Kúria az egyébként alaptörvénnyel összhangban értelmezhető jogszabályi rendelkezéseket nem megfelelően, alaptörvény-ellenesen értelmezte. Az indítványozó az egyedi ügyben érintettnek minősül, mivel ő volt a felperes abban a perben, amelyben a Kúria a támadott ítéletet hozta (Abtv. 27. §).
- [20] A bírói döntés az indítványozó állítása szerint a törvény előtti egyenlőség elvét, illetve a hátrányos megkülönböztetés tilalmát sérti a vallásszabadsághoz való joggal összefüggésben. [A 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat szerint az Alaptörvény XV. cikkében foglalt diszkrimináció tilalom (törvény előtti egyenlőség) a személyekre általában, így a jogi személyekre is vonatkozik. A 26/2013. (X. 4.) AB határozat és a 3176/2013. (X. 9.) AB határozat alapján a fenti alaptörvényi rendelkezésre hivatkozó alkotmányjogi panasz indítvány befogadható (Abtv. 27. § a) pont].
- [21] A Kúria támadott ítélete ellen további felülvizsgálatnak helye nincs, az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette [Abtv. 27. § b) pont].
- [22] Az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított 35. napon, a törvényi határidőn belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés].
- [23] Az indítványozó által állított alaptörvény-ellenesség a bírói döntést érdemben befolyásolta, ugyanis annak tárgya kifejezetten az volt, hogy az indítványozó egyházi fenntartónak minősül-e vagy sem. Az Alkotmánybíróságnak az indítvány elbírálásának előkérdéseként meg kell határoznia az indítványozó pontos státuszát (aki az Abh. értelmében „egyházi jogállását” nem veszítette el), majd pedig erre is tekintettel megvizsgálnia, hogy a bíróságnak az Sztv. alkalmazott rendelkezését lehetett és az Alaptörvényből következően kellett volna-e úgy értelmeznie, ahogyan azt az indítványozó tette. A kérdés abból a szempontból is alapvető alkotmányjogi jelentőségű, hogy az Alkotmánybíróság által hozott határozatok megállapításai a közigazgatási hatóságokat és a bíróságokat mennyiben kötik (Abtv. 29. §).
- [24] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt befogadta.

IV.

- [25] 1. Az Alkotmánybíróság az indítványozó kérelmének megalapozott elbírálása érdekében elsőként az indítványozó jogállásának vizsgálatát végezte el a jogszabályi változásokra, az Alkotmánybíróság döntéseire, valamint az indítványozót érintő bírósági döntésekre és nyilvántartott adatokra tekintettel.

- [26] 1.1. Az indítványozót a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló 1990. évi IV. törvény (a továbbiakban: Lvt.) alapján 1990. július 13-án jogerőre emelkedett végzésével egyházként nyilvántartásba vette.
- [27] 1.2. 2012. január 1-jén hatályba lépett az Ehtv., amely a már az Lvt. alapján is létező egyházi jogállás mellett bevezette az „alapcélként vallási tevékenységet végző egyesület” szervezeti formát is. A törvény szerint az egyházakra vonatkozó nyilvántartást az egyházakkal való kapcsolattartás koordinációjáért felelős miniszter vezeti (17. §) (a továbbiakban: miniszter). Az Ehtv. akkor hatályos 34. § (2) és (4) bekezdései kimondták, hogy – az ott meghatározott időpontig – a miniszterhez kérelmet benyújtó egyház Ehtv. szerinti elismeréséről az Országgyűlés 2012. február 29-éig dönt, és ha elismerést valamely egyház tekintetében elutasítja, akkor az egyház 2012. március 1-jétől alapcélként vallási tevékenységet végző egyesületnek minősül. Az utóbbi esetben a szervezet – továbbműködési szándék esetén – kezdeményezheti egyesületként való nyilvántartásba vételét (változásbejegyzési eljárást indíthat), a bíróság által az Lvt. alapján (tehát egyházként) nyilvántartott adatait a változásbejegyzési eljárás befejezésével egyidejűleg törölni kell [2012. március 1-től hatályos 35. § (1) és (4) bekezdés].
- [28] Az indítványozónak a fentiek szerinti kérelmét az Országgyűlés a 8/2012. (II. 29.) OGY határozatban (a továbbiakban: OGYh.) elutasította. Az indítványozó tehát 1990. június 27-től – több mint két évtizeden át, megszakítás nélkül – egyházként működött, azonban jogállása 2012. március 1-jén megváltozott, alapcélként vallási tevékenységet végző egyesület lett. Az indítványozó kérelmére az elsőfokú bírósággal eljáró Nyíregyházi Törvényszék 2012. szeptember 3-án meghozott 11.Pk.60.077/1990/118. számú végzésével elrendelte az indítványozó alapcélként vallási tevékenységet végző egyesületként történő bírósági nyilvántartásba vételét, egyidejűleg az egyház korábbi adatait törölni rendelte a nyilvántartásból. A határozattal szemben az indítványozó fellebbezést terjesztett elő, amelyben az eljárás felfüggesztését és az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését is kérelmezte; a Debreceni Ítéletábrla azonban a 2012. december 11-én meghozott Pkf.II.20.774/2012/2. számú végzésével a fellebbezést (és egyben a kérelmet) elutasította.
- [29] 1.3. Ezt követően – többek között az indítványozó által benyújtott alkotmányjogi panasz alapján – az Alkotmánybíróság Abh.-ban megállapította, hogy az Ehtv. 2012. január 1-jétől 2012. augusztus 31-ig hatályos 34. § (2) és (4) bekezdései alaptörvény-ellenesek voltak, ezért azok hatályba lépésüktől kezdve nem alkalmazhatóak. A határozat indokolása rögzítette, hogy „a rendelkezések alapján elfogadott OGYh.-hoz és az Ehtv. közvetlenül hatályosult 34. § (4) bekezdéséhez joghatás nem fűződhet, azok alapján az OGYh. mellékletében megjelölt egyházak egyházi jogállásukat nem veszítették el, vallási egyesületté történő átalakulásuk nem kényszeríthető ki” (Abh., Indokolás [215]). Az Alkotmánybíróság a határozat indokolásában az egyházakról vezetett nyilvántartás jogi jellegét és a nyilvántartásba vételnek az akkor hatályos szabályok szerinti lehetőségét is értékelte: „[a]z Ehtv. 17. §-a szerint az egyházakról a miniszter nyilvántartást vezet. Az egyházi jogállást nem a miniszteri nyilvántartásba vétel hozza létre, hanem az egyházi jogállás egyik következménye, hogy az ilyen jogállással rendelkező vallási közösségeket a miniszter köteles nyilvántartásba venni. Mivel az Alkotmánybíróság jelen határozatának következtében nem maradt hatályban az Ehtv.-ben olyan szabály, amely a miniszter általi nyilvántartásba vételt kizárólagosan az egyház Országgyűlés általi elismeréséhez (illetve az Ehtv. Mellékletének módosításához) kötné, nincs törvényi akadálya annak, hogy az OGYh.-ban elutasított, de a jelen határozat visszamenőleges hatályú rendelkezése értelmében az egyházi jogállásuktól meg nem fosztott vallási közösségek az Ehtv. 17–18. §-ának megfelelően adataikat bejelentsék a miniszternek és az nyilvántartásba vegye őket” (Abh., Indokolás [215]).
- [30] Az Abh. következtében – annak közzététele napján, 2013. március 1-jén – az indítványozó tehát 2012. március 1-jére visszamenőlegesen visszanyerte egyházi jogállását. Az indítványozó az Abh.-ra hivatkozással 2013. március 4-én a miniszterhez benyújtott kérelmében az egyházakról vezetett nyilvántartásba való bejegyzését kérte.
- [31] 1.4. 2013. április 1-jén hatályba lépett Magyarország Alaptörvényének negyedik módosítása. Míg az Abh. meghozatalakor az Alaptörvény VII. cikk (2) bekezdése a vallásszabadsághoz való joggal összefüggésben csak egyféle szervezeti jogállást nevesített, egységesen „egyházakról” szólt, addig az Alaptörvény negyedik módosítása nyomán a rendelkezés az „egyházak” mellett már a „vallási tevékenységet végző szervezeteket” is nevesítette („[a]z Országgyűlés sarkalatos törvényben egyházként ismerhet el egyes vallási tevékenységet végző szervezeteket, amelyekkel az állam a közösségi célok érdekében együttműködik”).

- [32] A miniszter 2013. április 17-én kelt, 17480-4/2013/EKEF. számú levelében arról tájékoztatta az indítványozót, hogy nyilvántartásba vételére nincs lehetőség. Az indítványozó a levél – mint közigazgatási határozat – hatályon kívül helyezése iránti keresetet terjesztett elő a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon.
- [33] Mindeközben az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Kúria Pf.IV.24.517/2013/7. számú végzésében – az Abh. alapján, amely kimondta, hogy az OGYh. mellékletében megjelölt egyházak egyházi jogállásukat nem veszítették el, s amire tekintettel az indítványozó a változás-bejegyzés iránti kérelmét visszavonta és kérte az eljárás megszüntetését – a Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.774/2012/2. számú végzését megváltoztatta és az elsőfokú bíróság végzésével szembeni fellebbezés elutasítását mellőzte. A fellebbezés tárgyában a Debreceni Ítéltábla 2013. július 12-én kelt, Pkf.II.20.405/2013/2. számú végzésében a Nyíregyházi Törvényszék 11.Pk.60.077/1990/118. számú végzését – amely az indítványozó alapcélként vallási tevékenységet végző egyesületként történő bírósági nyilvántartásba vételét és az egyház korábbi adatainak a nyilvántartásból való törlését rendelte el – hatályon kívül helyezte és a változás-bejegyzési eljárást megszüntette.
- [34] Mindezek alapján megállapítható, hogy az Abh. közzététele és 2013 júliusa között nem következett be az indítványozó jogállását érintő konstitutív változás, továbbá, hogy a Debreceni Ítéltábla 2013. július 12-i döntése alapján a Nyíregyházi Törvényszék által vezetett nyilvántartásban az Lvt. alapján egyházként nyilvántartott adatoknak törlésére sem került sor.
- [35] 1.5. A vallási közösségek jogállásával és működésével kapcsolatos törvényeknek az Alaptörvény negyedik módosításával összefüggő módosításáról szóló 2013. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Ehtvmód.) 2013. augusztus 1-ei, illetve szeptember 1-ei hatállyal módosította az Ehtv. rendelkezéseit. A szabályozás – azon belül különösen a vallási szervezetekre vonatkozó része – jelentősen módosult. Ennek keretében a korábban egyházakat és alapcélként vallási tevékenységet végző egyesületeket megkülönböztető szabályozás – a vallási közösségek két típusaként – már bevett egyházakat és vallási tevékenységet végző szervezeteket nevesített, amelyek a rájuk vonatkozó szabályozás tartalmát tekintve is a korábbiaktól eltérő jogállással rendelkeznek. Az Ehtvmód. javaslatának általános indokolása szerint a törvény célja, hogy „összhangban az Alkotmánybíróság döntésével, az Alaptörvény negyedik módosítására tekintettel meghatározza a vallási tevékenység végzésének alanyi és tárgyi kereteit, újr szabályozza az elismerési eljárást és rendezi az Alkotmánybíróság döntésével érintett vallási közösségek jogi státuszát”. Az Abh.-val érintett szervezetek jogállásának a rendezése érdekében az Ehtvmód. az Ehtv. 33–37. §-ába új átmeneti rendelkezéseket iktatott be.
- [36] Az átmeneti rendelkezések szerint az Ehtvmód. hatálybalépésekor vallási tevékenységet végző egyesület az Ehtvmód. hatálybalépésétől vallási tevékenységet végző szervezetnek minősül [Ehtv. 34. § (1) bekezdés]. Az olyan vallási közösség azonban, amelynek vonatkozásában az Ehtv. 2012. január 1-jétől 2012. augusztus 31-éig hatályos 34. § (1), (2) és (4) bekezdései az Abh. alapján nem alkalmazhatók – ezek nevét a miniszter az általa vezetett minisztérium honlapján közzéteszi –, az Lvt. alapján nyilvántartásba vett egyház általános jogutódja, és bevett egyházként történő elismerését a rendelkezés hatálybalépésétől számított 30 napos jogvesztő határidőn belül kezdeményezheti [Ehtv. 37. § (1) bekezdés, 33. § (1) és (2) bekezdés]. A törvényben meghatározott egyes elismerési feltételek fennállásáról a miniszter dönt, amellyel szemben bírósági felülvizsgálatnak van helye [Ehtv. 14/B. § (1)–(2) bekezdés, 14/D. § (1) bekezdés]. Az Országgyűlés vallásügyekkel foglalkozó bizottsága (a továbbiakban: bizottság) a miniszter döntésének közzétevése alapján, a közzétételtől számított 60 napon belül a szervezet egyházként történő elismerésére vonatkozó törvényjavaslatot – és ha a törvényben meghatározott további, a bizottság által vizsgált feltételek nem állnak fenn, a törvényjavaslatához kapcsolódóan országgyűlési határozati javaslatot – terjeszt az Országgyűlés elé [Ehtv. 14/B. § (4) bekezdés, 14/C. § (1) bekezdés, 14/D. § (1) bekezdés]. Az Országgyűlés a benyújtástól számított 60 napon belül – elismerés esetén a törvényjavaslat elfogadásával, elutasítás esetén az országgyűlési határozat elfogadásával – dönt a szervezet egyházként történő elismeréséről [Ehtv. 14/C. § (2)–(3) bekezdés]. Az elismerés esetén a szervezet az Ehtv.-nek az adott bevett egyház felvételére vonatkozó módosítása hatálybalépésének napjától minősül bevett egyháznak; az ezt követő 30 napon belül a miniszter nyilvántartásba veszi [Ehtv. 15. §, 16. § (1) bekezdés]. Az elismerés elutasítása esetén az országgyűlési határozat felülvizsgálatát az Alkotmánybíróságtól kérheti [Ehtv. 14/D. § (2) bekezdés]. Az elismerés kezdeményezésének elmulasztása esetén a határidő lejártát, a kezdeményezés elutasítása esetén az elutasító (miniszteri, illetve országgyűlési) döntés közzétételét, illetve az elutasító döntéssel szembeni jogorvoslat igénybevétele esetén pedig a döntést helyben hagyó (jogerős bírósági, illetve alkotmánybírósági) döntés közzétételét követő 30. naptól az érintett vallási közösség vallási tevékenységet végző szervezetnek minősül [Ehtv. 33. § (3) bekezdés]. A bíróság az alapcélként vallási tevékenységet

végző egyesületnek a civil szervezetek bírósági nyilvántartásába az egyesület formájára vonatkozóan bejegyzett adatot a miniszter értesítése alapján az előbbi időpontot követő 60. napig vallási tevékenységet végző szervezetre módosítja [Ehtv. 33. § (4) bekezdés].

- [37] 2013. október 1-jén hatályba lépett Magyarország Alaptörvényének ötödik módosítása is, amely az Alaptörvény VII. cikkét újból módosította, s megállapította a rendelkezésnek a jelen határozat meghozatalakor is hatályos szövegét. A módosítás az Ehtvmód.-hoz hasonlóan bevezette a „vallási közösség” általános fogalmát, és ennek egyik típusaként a „bevett egyházakat” jelölte meg (az Ehtvmód.-ban nevesített másik típus – a vallási tevékenységet végző szervezet – az Alaptörvény szintjén nem jelenik meg).
- [38] Az indítványozó jogállását érintette az Abh., ennek megfelelően a miniszter a nevét közzétette, ezért jogállásának rendezésére az Ehtv. 33. §-a szerinti eljárás vonatkozik. Ez alapján az indítványozó a bevett egyházként történő elismerését kezdeményezte a miniszternél, aki 2014. február 10-én kelt, 719-11/2014/EKF. számú határozatában megállapította, hogy az indítványozó megfelel az Ehtv. 14. § a)–f) pontjaiban foglalt feltételeknek, és döntését megküldte az Országgyűlés vallásügyekkel foglalkozó bizottságának az eljárás következő szakaszának lefolytatása érdekében. Az Országgyűlés Igazságügyi bizottsága 2014. július 11-én benyújtotta a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény módosításáról szóló T/794. számú törvényjavaslatot, amely – többek között – az indítványozónak az Ehtv. bevett egyházakra vonatkozó mellékletébe iktatását is tartalmazta. A bizottság a határozati javaslat indokolása szerint „azt vizsgálta, hogy a vallási tevékenységet végző szervezet megfelel-e az Ehtv. 14. § g)–i) pontjaiban foglaltaknak, és hogy az Alaptörvény VII. cikk (4) bekezdése alapján a vallási tevékenységet végző szervezettel a közösségi célok elérése érdekében az Országgyűlés kíván-e együttműködni, illetve hogy a vallási tevékenységet végző szervezet alkalmas-e a közösségi célok érdekében történő együttműködésre”, és úgy foglalt állást, hogy „az elismerés feltételei nem állnak fenn”. Az Országgyűlés azonban sem a törvényjavaslat, sem a határozati javaslat elfogadásáról nem döntött. Az Ehtv. hatályos szabályai alapján az indítványozó bevett egyháznak minősül, ha az Országgyűlés ilyenként elismeri, attól a naptól kezdve, amikor az Ehtv. bevett egyházakra vonatkozó mellékletének erről szóló módosítása hatályba lép (Ehtv. 15. §). A parlamenti elismerésre azonban nem került sor. Az indítványozó vallási tevékenységet végző szervezetnek minősül akkor, ha az elismerést az Országgyűlés határozatban elutasítja, illetve az Alkotmánybíróság az elutasító döntést helyben hagyja [Ehtv. 33. § (3) bekezdés]. A parlament azonban elutasító határozatot sem hozott. Ezzel összefüggésben a 36/2017. (XII. 29.) AB határozatban az Alkotmánybíróság mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség fennállását állapította meg amiatt, hogy az Országgyűlés nem alkotta meg az Ehtv. 14/C. §-a szerinti eljárásban előírt döntési határidő elmulasztása esetére alkalmazandó eljárás szabályát; és felhívta az Országgyűlést, hogy jogalkotói feladatának 2018. március 31-ig tegyen eleget. Az előírt jogalkotásra az Alkotmánybíróság jelen döntésének meghozataláig nem került sor.
- [39] Az indítványozó jogállását a bíróságok is ellentmondásos módon ítélik meg. Az egyházi minőséget bizonyos értelemben több esetben elismerik, de az Ehtv. szabályozási rendszerébe besorolni nem tudják. A Nyíregyházi Törvényszék 2014. február 7-én kivonatot adott ki az „egyház” akkor hatályos adatairól, amelyben az indítványozó – az Lvt. alapján nyilvántartásba vett – egyházként szerepel. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2014. február 19-én kelt, 2.K.31.968/2013/7. számú ítéletében a miniszter 17480-4/2013/EKEF. számú határozatát – amely szerint az indítványozó egyházként történő nyilvántartásba vételére nincs lehetőség – hatályon kívül helyezte és a minisztert új eljárásra kötelezte. A bírósági ítélet indokolása szerint a miniszternek a bejegyzés megtagadásáról szóló levele határozatnak minősül, amely az Abh.-ban kimondottakkal – amely szerint „nem kizárt az Országgyűlés által elismert és a Mellékletben szereplő egyházakon kívül más vallási közösségek egyházi jogállásának fenntartása sem” – ellentétes jogi állásponton volt; a megismételt eljárásban viszont az Ehtvmód. miatt megváltozott jogszabályi környezetre is tekintettel kell lenni. A Kúriának a 36/2017. (XII. 29.) AB határozatban vizsgált, 2014. május 7-én kelt Kfv.II.37.124/2014/6. számú ítélete az indítványozó jogállását az alábbiak szerint értelmezte: „[a] felperes helyesen hivatkozott az AB határozat indokolásának [215] és [217] bekezdései alapján arra, hogy az OGY határozatban megjelölt egyházak – melyek között a felperes 41. sorszám alatt szerepel – egyházi jogállásukat nem veszítették el, ezért egyesületté történő átalakításuk nem volt kikényszeríthető” (Indokolás [41]). A Nyíregyházi Törvényszék az indítványozó kivonat kiadása iránti kérelme kapcsán 2014. május 29-én kelt, 23.Pk.60.077/1991/167. számú végzésében arról tájékoztatta az indítványozót, hogy nem tud számára kivonatot kiadni, mert álláspontja szerint egyrészt az Ehtv. értelmében nem minősül bevett egyháznak; másrészt, mint „alapcélként vallási tevékenységet végző egyesületről” sem áll módjában kivonatot kiadni, mert az indítványozó az ilyenként történő bejegyzése iránti kérelmét visszavonta.

A törvényszék 2015. február 13-án kelt, 23.Pk.60.077/1991/169. számú végzésében ugyanilyen tartalmú tájékoztatást adott.

- [40] 1.6. Az Abtv. 46. § (1) bekezdése feljogosítja az Alkotmánybíróságot, hogy ha a hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásában a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását állapítja meg, a mulasztást elkövető szervet – határidő megjelölésével – felhívja feladatának teljesítésére. A törvényhely (2) bekezdésének c) pontja alapján a jogalkotói feladat elmulasztásának minősül, ha a jogi szabályozás Alaptörvényből levezethető lényeges tartalma hiányos.
- [41] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy az indítványozó jogállásával összefüggésben feltárt szabályozási helyzet összhangban van-e az Alaptörvényből levezethető követelménnyel.
- [42] 1.7. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt tekintette át, hogy az Alaptörvény B) cikkébe foglalt jogállamiság elvéből – a jelen ügyet érintően – milyen követelmények erednek általánosságban a jogi szabályozással, illetve jogalanyok jogi helyzetének újraszabályozásával kapcsolatban.
- [43] „A parlamenti többséget alkotó pártok alakítanak kormányt, a parlament zömmel a kormány törvényjavaslatait szavazza meg. A »jog«, amely folyamatosan keletkezik, az élet minden területét a választáson győztes pártok politikai programjának megfelelően újra- és újraszabályozhatja” [38/1993. (VI. 11.) AB határozat, ABH 256, 261]. A jogalkotónak – hatáskörének keretei között – a kitűzött szabályozási célok megvalósítása érdekében természetesen jogában áll megváltoztatni a jogszabályokat. „Az Alkotmánybíróságnak nem feladata [...] az Országgyűlés – Alaptörvényt nem sértő – szakpolitikai döntéseinek tartalmi felülvizsgálata.” A jogalkotói beavatkozás ugyanakkor felelősséggel jár, az nem okozhat a céljával nem indokolható hátrányokat. A módosított szabályozásnak eleget kell tennie az Alaptörvényből eredő tartalmi és formai követelményeknek. „Az Alaptörvény 24. cikke [...] kimondja, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Az Alaptörvény elfogadására irányuló javaslat indokolása ezzel kapcsolatban rögzítette, hogy Alkotmányos jogállamban az Alaptörvény értékrendjének át kell hatnia a teljes jogrendszerre. Az Alkotmánybíróság az a szerv, amely végső soron felel azért, hogy a jogalkotás – mind az eljárást, mind pedig eredményét tekintve – az Alaptörvénnyel összhangban valósuljon meg” (Abh., Indokolás [67]).
- [44] „Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság az államtól, és elsősorban a jogalkotótól azt követeli meg, hogy a jog egésze, egyes részterületei és szabályai világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és a norma címzettjei számára is előre láthatóak legyenek. A jogbiztonság egyik legfontosabb alapkövetelménye a jogszabályok kiszámíthatósága és az egyes jogi normák egyértelműsége {9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59, 65.; 38/2012. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [84]; 3047/2013. (II. 28.) AB határozat, Indokolás [13] és [16]; 3106/2013. (V. 17.) AB határozat, Indokolás [8]; 24/2013. (X. 14.) AB határozat, Indokolás [48]; 33/2014. (XI. 7.) AB határozat, Indokolás [32]}. [...] [A]z alkotmánybírósági gyakorlat abban is következetes, hogy a sérelmezett jogszabály tartalmának homályossága, ellentmondásossága, bizonytalansága alaptörvény-ellenes abban az esetben, ha a normatartalom tisztázatlanságának feloldására a bíróságok jogszabály-értelmezése már nem elegendő {1263/B/1993. AB határozat ABH 1994, 672, 673–674.; 534/E/2001. AB határozat, ABH 2002, 1283, 1288–1289.; megerősítve: 4/2013. (II. 21.) AB határozat, Indokolás [59]}” {3258/2015. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [24]–[25]}.
- [45] Ha a jogalkotó egy jogterületet újraszabályoz, akkor ennek során – az új szabályozás céljának megfelelően – szükséges lehet jogalanyok egyes jogviszonyainak, sőt akár jogállásuknak átfogó felülvizsgálata is, ami függő jogi helyzeteket teremthet. A jogalkotónak azonban ilyen esetben törekednie kell arra, hogy a régiről az új szabályozásra történő áttérés átmeneti időszakában az érintett szervezetekre háruló jogi bizonytalanság arra a lehető legalacsonyabb szintre korlátozódjon, amely a jogszabályi változásokból természetszerűleg adódik. Ha tehát a jogalkotói beavatkozás az addig világos jogszabályi környezetben, rendezett körülmények között működő jogalanyok jogállását ellentmondásossá, jogviszonyainak meglétét (illetve tartalmát) indokolatlanul bizonytalanná teszi, az nincs összhangban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből eredő jogbiztonság követelményével.
- [46] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében deklarált – a jogbiztonságot is magába foglaló – jogállamiság elvéből következik, hogy a korábban tartósan nyilvántartásba vett egyházként, jogilag rendezett körülmények között működő vallási szervezetek jogállása – amely belső szervezetüket, különböző típusú intézményekkel kapcsolatos fenntartói minőségüket, adójogi státuszukat, stb. is befolyásolja – nem tehető ki hosszantartó, bizonytalan kimenetelű jogvitáknak.

- [47] 1.8. Az Alkotmánybíróság a leírt vizsgálat alapján arra a következtetésre jutott, hogy az Abh. értelmében az indítványozó az Ehtvmód. hatályba lépéséig egyház jogállású volt, de a törvény módosítását követően hatályos Ehtv. szerinti vallási közösségeknek semelyik típusába – az Országgyűlés által elismert bevett egyházak, illetve a vallási tevékenységet végző szervezetek közé – sem sorolható be. Az Országgyűlés az Ehtvmód. elfogadása-kor nem alkotott arra vonatkozó szabályt, hogy az Ehtv. 33. § (1) bekezdés szerinti – a miniszter által közzétett – szervezetekre az Ehtv. mely rendelkezései vonatkoznak abban az időszakban, amely az Ehtvmód. hatályba lépésétől az egyházi elismerésre irányuló eljárás lezárásig (illetve az azt követő 30. napig) terjed. A hatályos szabályozási környezetben a fenti körbe tartozó szervezetek jogállása nem határozható meg egyértelműen; ezt az indítványozó vonatkozásában hozott, egymástól eltérő bírósági döntések is mutatják. Az indítványozó és a hozzá hasonló helyzetben lévő – az Ehtv. 33. § (1) bekezdés szerinti eljárás kezdeményezésére feljogosított – vallási szervezetek tehát korábban rendezett jogállással rendelkeztek, de a nem kellően körültekintő törvényho-zói beavatkozás jogállásukat ellentmondásossá tette. Az Ehtv. 33. § (1) bekezdés szerinti eljárás kezdeményezé-sére, a miniszternek és az Országgyűlésnek a döntéshozatalra, majd pedig a jogkövetkezmények beálltára a törvény mindösszesen 240 nap időt biztosít [Ehtv. 33. § (1) és (3) bekezdés, 14/B. § (1) bekezdés, 14/C. § (1) és (3) bekezdés] ehhez adódhat hozzá a bírósági és az alkotmánybírósági eljárás – pontosan nem szabályozott – időtartama (Ehtv. 14/D. §, Abtv. 33/A. §). Erre – a törvényi határidők maradéktalan megtartása esetén is közel egy éves vagy akár egy évnél hosszabb – átmeneti időszakra nézve a jogalkotónak az eljárásban részt vevő vallási szervezetek jogállását egyértelműen meg kellett volna határoznia már előzetesen. A mulasztás súlyát növeli, hogy a törvény az eljárás befejezését követően még csak visszamenőlegesen sem rendezi a szervezet státuszát, hanem csak az eljárás lezárásának napjától (illetve az azt követő 30. naptól) [Ehtv. 15. §, 33. § (3) be-kezdés].
- [48] A feltárt probléma nem csak a szabályozás szintjén, elvi eshetőségként jelentkezik, hanem az indítványozó vonatkozásában a jogi bizonytalanság gyakorlatilag az Ehtvmód. érintett rendelkezéseinek 2013. szeptember 1-ei hatályba lépése óta, tehát több mint öt éve fennáll. Mindez súlyosan sérti azt az Alaptörvényből levezet-hető általános követelményt, hogy kialakult, rendezett jogviszonyokba történő jogalkotói beavatkozás nem okozhat indokolatlan jogbizonytalanságot, amit az Alkotmánybíróság a vallási szervezetek jogállásának felül-vizsgálatával kapcsolatban speciálisan is hangsúlyozott.
- [49] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a jelen határozat rendelkező részébe foglaltak szerint a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását állapította meg és a mulasztást elkövető Ország-gyűlést felhívta az átmeneti időszak vonatkozásában hiányzó szabályozás pótlására.
- [50] 2. Az Alkotmánybíróság az indítványozó jogállásának vizsgálatát követően, megvizsgálta a Kúria támadott íté-letének az Alaptörvénnyel való összhangját.
- [51] 2.1. Minthogy a közigazgatási bíróság és a Kúria ítéletének különböző konklúziója elsősorban abból eredt, hogy a bíróságok az Abh.-ba foglalt értelmezéseket és megállapításokat eltérően vették figyelembe, ezért a Kúria ítéletének vizsgálatához az Alkotmánybíróság áttekintette határozatai kötőerejének kérdéskörét.
- [52] Az Alaptörvény 28. cikke kimondja, hogy a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősor-ban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik; az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezé-sekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgál-nak.
- [53] Az Abtv. 39. § (1) bekezdése szerint, ha az Abtv. eltérően nem rendelkezik, az Alkotmánybíróság döntése min-denkire nézve kötelező.
- [54] Az Alkotmánybíróság a határozatainak mindenkire nézve kötelező (*erga omnes*) hatályának kérdésével leg-utóbb a rendőr képmásának nyilvánosságáról szóló 3/2017. (II. 21.) AB határozatban, illetve 17/2016. (X. 20.) AB határozatban foglalkozott részletesen.
- [55] Az Alkotmánybíróság kiemelte: nem tartozik a bíróságok mérlegelési körébe, hogy érvényt szereznek-e „az Alaptörvény 24. cikke (1) bekezdésében foglaltaknak, amely szerint »[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve«. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: az Alaptörvény e cikke mérlegelést nem tűrően az Alkotmánybíróság kötelezettségévé teszi, hogy az Alaptörvénybe ütköző bírósági döntést megsemmi-sítse és ezáltal is érvényt szerezzen az Alaptörvény normahierarchiában betöltött legfőbb szerepének. Ezt az al-kotmányos rendben betöltött kiemelkedő szerepet bontja ki az Abtv., mint sarkalatos törvény 39. § (1) bekezdé-se, amely az alkotmánybírósági határozat mindenkire nézve kötelező erejét állapítja meg. Ezt vonná kétségbe

az, ha az alkotmánybíróvági határozatot akár a jogalkotó, akár – mint jelen esetben – a jogalkalmazó szelektíven, megszorítóan alkalmazná, illetve más módon nem érvényesítené megfelelően” {3/2017. (II. 21.) AB határozat, Indokolás [27]; 17/2016. (X. 20.) AB határozat, Indokolás [29]}.

- [56] „A bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségének megítélése, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés tekintetében felvetődik, hogy az [alkotmánybíróvági határozattal] elbírált ügy tényállásához és alkotmányjogi tételeihez lényeges szempontból kapcsolódó, releváns alkotmányjogi kérdést is érintő más ügyekben kellően figyelembe vételre került-e az Alkotmánybíróvági korábbi határozata. Mivel az Abtv. 39. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróvági határozata mindenkire – így az előttük folyó ügyben eljáró bíróságokra is értelemszerűen – kötelező, az Alkotmánybíróvági indítványra ellenőrzi, vizsgálja, és szükség esetén az ítélet megsemmisítésével orvosolja, hogy megfelelően érvényesítik-e a bíróságok a mindenkire nézve kötelező alkotmánybíróvági határozat alkotmányos tartalmát” {17/2016. (X. 20.) AB határozat, Indokolás [19]}.
- [57] Az alkotmánybíróvági határozatok mindenkire nézve kötelező erejét kimondó sarkalatos törvényi szabály elvi alapja ugyanakkor az Alaptörvény mindenkire kötelező mivolta [R] cikk (2) bekezdés], valamint az Alkotmánybíróvágnak az Alaptörvény védelmével kapcsolatos feladata [24. cikk (1) bekezdés], s nem pedig az, hogy jogalkotó szervekhez hasonlóan az Alkotmánybíróvági is hatáskört kapott volna arra, hogy feladatkörében eljárva mindenkire általánosan kötelező magatartási szabályokat alkothasson [vö. T) cikk (1) bekezdés, R) cikk (2) bekezdés].
- [58] „Az Alkotmánybíróvági – a hatalommegosztás rendszerében elfoglalt helyéből következően – hatáskörének keretei között maradvá megfogalmazhat mércét, de csak az egyes alkotmányi rendelkezések értelmezésére vonatkozóan. Az Alkotmánybíróvági az alkotmány – absztrakt vagy konkrét – értelmezése során alkotmányos követelményeket állapíthat meg, amelyek *erga omnes* hatályúak, ezért a törvényalkotó, továbbá az ítélező bíróságok kötelesek érvényesíteni azokat az alkotmányos jogok védelme során. Ezen értelmezések, illetve követelmények során azonban az Alkotmánybíróvági nem lép túl az alkotmány írott szövegén és értékrendjén (azaz értelmezési tartományán)” {12/2013. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [36]}. Az Alkotmánybíróvági a döntéseiben ugyanis az Alaptörvény normatartalmát konkretizálja {vö. 35/2014. (XII. 18.) AB határozat, Indokolás [48]}. „Az Alkotmánybíróvági a bíróságok ítéleteit [...] akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megszabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz {3119/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [22]; 3031/2016. (II. 23.) AB végzés, Indokolás [19]}” {17/2016. (X. 20.) AB határozat, Indokolás [25]}.
- [59] Mindezekből következik, hogy az Alkotmánybíróvági önmagában a határozatával való ellentét miatt nem semmisíthet meg bírói döntést, csak ha a bírói döntés egyben az Alaptörvényt is sérti. Minthogy az Alaptörvény normatartalma az Alkotmánybíróvági kötelező határozatába foglalt alaptörvény-értelmezésben konkretizálódik, a két feltétel (az alkotmánybíróvági határozatba ütközés és az alaptörvény-ellenesség) jellemzően egybeesik. Ha azonban az Alkotmánybíróvági határozatának meghozatalát követően az Alaptörvény releváns rendelkezése módosul, akkor a bírói döntés megsemmisítésére nem kerülhet sor automatikusan a korábbi határozattal való ellentét alapján, hanem figyelembe kell venni az Alaptörvény változását is. Az Alkotmánybíróvági ugyanakkor hangsúlyozza: az Alaptörvény valamely rendelkezésének a módosulása nem érinti a rendelkezés korábban hatályos szövege alapján meghozott alkotmánybíróvági határozat által kifejtett joghatásokat, így különösen a jogszabály megsemmisítését, hatályvesztését és egyéb – már végbement – jogkövetkezményeket.
- [60] 2.2. A korábban leírtak szerint, az indítványozó 2014. június 24-én terjesztett elő kérelmet az általa fenntartott idősök otthona működési engedélyében az „egyházi fenntartó” fenntartói típus visszaállítása érdekében. Ekkor az Sztv. 4. § m) pontjának az Ehtvmód. által 2013. augusztus 1-jével megállapított szövege volt hatályban, amely szerint „az egyházi jogi személy” minősül „egyházi fenntartó”-nak. Ugyanebben az időszakban – 2013. október 1-től – az Alaptörvény VII. cikkének az Alaptörvény ötödik módosítása által megállapított – jelenleg is hatályos – szövege volt hatályban.
- [61] Ezért az Alkotmánybíróvági megvizsgálta, hogy az indítványozó ügyében eljáró bíróságok hogyan értelmezték a fenti rendelkezést, s mi az alkalmazott jogszabálynak – az Alaptörvény 28. cikkére és az Alkotmánybíróvági határozataira figyelemmel – az Alaptörvénnyel, különösen is a XV. cikk (2) bekezdésébe foglalt diszkriminációtilalommal összhangban álló értelmezése.
- [62] 2.3. Az indítványozó mint felperes ügyében eljáró közigazgatási bíróság az Abh. alapján arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó azonos jogállású az Ehtv. mellékletében szereplő egyházakkal, azaz az Sztv. 4. §

- (1) bekezdés *m*) pontjának *mb*) alpontja értelmében egyháznak minősül. „Jelen perben a bíróságnak arról kellett döntenie, hogy törvényes-e alperes határozata a keresettel érintett körben, azaz helyes-e az az alperesi álláspont, hogy a [...] felperes nem szerepel a bevett egyházak listáján, illetve bevett egyháznak nem belső egyházi jogi személye, az Ehtv. 10.§-a értelmében nem minősül egyházi jogi személynek, így nem minősül az [Sztv.] 4. § *m*) pontjának *mb*) alpontjában meghatározott egyházi fenntartónak. A peres iratokból megállapítható és így a bíróság osztja felperesi álláspontot, hogy alperes a döntéshozatal során teljes mértékben figyelmen kívül hagyta az [Abh.]-ban írtakat.”
- [63] A közigazgatási bíróság ítélete szó szerint felidézte az Abh. rendelkező részének vonatkozó pontjait és a hozzá kapcsolódó indokolás tartalmát, ami alapján az alábbi következtetésre jutott. „Mindezek alapján egyértelműen megállapítható, hogy alperes álláspontja nem helytálló, hiszen a fent idézett AB határozat alapján és abból egyértelműen levezethető, hogy az Alkotmánybíróságot az az elv vezérelte a fent idézett AB döntés meghozatalakor, hogy az egyházi jogállás visszaállításával érintett egyházak tekintetében őket a mellékletben felsorolt egyházakkal azonos jogállásra helyezze, azaz őket azonos jogokat illessék meg, mint a mellékletben felsorolt egyházakat. Tehát megállapítható az AB döntés alapján az, hogy felperes azonos jogállású a törvény mellékletében szereplő egyházakkal, azaz [az Sztv.] 4. § (1) bekezdés *m*) pontjának *mb*) alpontjában megjelölt, törvény szerinti nyilvántartásba vett egyházakkal.
- [64] Továbbá a hivatkozott alkotmánybírósági határozat szerint az Ehtv. 17.§-a szerint az egyházakról a miniszter nyilvántartást vezet. Az egyházi jogállást nem a miniszteri nyilvántartásba vétel hozza létre, hanem az egyházi jogállás egyik következménye, hogy az ilyen jogállással rendelkező vallási közösségeket a miniszter köteles nyilvántartásba venni. Továbbá az AB határozat külön is rögzíti, hogy az alkalmazás visszamenőleges kizárására tekintettel a 8/2012. (II. 29.) OGY határozat mellékletében megjelölt egyházak egyházi jogállásukat nem veszítették el. Mivel felperes a 8/2012. (II. 29.) OGY határozat 41. pontjában szerepel, ebből pedig az következik, hogy egyházi jogállását az AB határozat szerint nem veszítette el.
- [65] A fentiekből következik, hogy a bíróság nem osztja az alperesi álláspontot a vonatkozásban, hogy akkor járt volna el az elsőfokú közigazgatási szerv, valamint alperes jogellenesen, amennyiben a felperest a hatályos [Sztv.] és Ehtv. ellenére egyházi jogi személynek és így egyházi fenntartónak minősítette volna.”
- [66] 2.4. A Kúria a támadott ítéletében a közigazgatási bíróság ítéletével ellentétes álláspontra helyezkedett, amely egyrészt az indítványozó jogállását az alábbiak szerint értelmezte. „[A]z AB határozat rendelkezései folytán a felperes nem nyerte vissza egyházi jogállását, bevett egyházként való nyilvántartásba vételét újra kérelmezni kell. A felperes egyházi jogállása csupán az AB határozatból nem vezethető le, és az azt követően hatályos új jogszabályozás szerint is nyilvántartásba vételi eljárás szükséges az egyházi jogállás elismeréséhez.”
- [67] Másrészt, az Sztv. szerinti egyházi fenntartói minőség igazolásával kapcsolatban a Kúria ítélete a következő értelmezést fogalmazta meg. „[A] működési engedély módosításának egyik alapját képező [Sztv.] 4. § (1) bekezdés *m*) pont *mb*) alpont alapján megállapított egyházi fenntartó fogalmából következően az alkotmánybírósági határozatban írtak ellenére az [Sztv.] alapján egyházi fenntartónak csak az Ehtv. szerinti nyilvántartásba vett egyház, illetőleg annak belső egyházi jogi személye minősül. A működési engedély módosításához az egyházi fenntartói minőséget a nyilvántartásba vétellel igazolni kell – ennek azonban a felperes nem tett – nem tudott – eleget tenni.”
- [68] 2.5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megvizsgálta a Kúria ítéletében foglalt jogértelmezésnek az Alaptörvénnyel való összhangját.
- [69] Az Kúria által elbírált jogvitában az indítványozó által fenntartott idők otthona működési engedélyében az „egyházi fenntartó” fenntartói típus visszaállításának kérdésében kellett dönten.
- [70] Az Sztv. 4. § (1) bekezdés *m*) pont *mb*) alpontja szerint az Sztv. alkalmazásában az „egyházi jogi személy” minősül egyházi fenntartónak. Az egyházi jogi személy kifejezést az Ehtv. is használja, ennek 10. §-a szerint „[e]gyházi jogi személy a bevett egyház és annak belső egyházi jogi személye”. Az Sztv. szerinti „egyházi fenntartó” fogalom tehát értelmezhető úgy – ahogy a Kúria ítélete is tette -, hogy az a bevett egyházakat és azoknak belső egyházi jogi személyeit foglalja magában. Ez az értelmezés önmagában véve nem áll ellentétben az Alaptörvénynek az állam és a vallási közösségek – közösségi célok elérése érdekében történő – együttműködéséről szóló VII. cikk (4) bekezdésével. További vizsgálatot igényel azonban, hogy – az Alaptörvény további vonatkozó rendelkezéseire, az Alkotmánybíróság tárgybeli határozataira és a releváns jogszabályi környezetre tekintet-

tel – a Kúriának az egyházi fenntartó, tehát az „egyházi jogi személy” fogalomkörébe nem kellett volna-e a fenténél szélesebb kört is bevonna.

- [71] Ahogy azt a közigazgatási bíróságnak a jelen alkotmánybírósági ügy alapját képező bírósági eljárásban hozott ítélete is felidézte, az Abh. *ex tunc* hatállyal megállapított jogkövetkezményére tekintettel a 8/2012. (II. 29.) OGY határozat mellékletében megjelölt korábbi egyházak egyházi jogállásukat nem veszítették el. Az Abh.-val érintett szervezetek jogállásának a rendezése érdekében az Ehtvmód. az Ehtv. 33–37. §-ába új átmeneti rendelkezéseket iktatott be. A rendelkezésekben szabályozott eljárást kezdeményező szervezet az eljárás lefolytatását követően bevett egyháznak vagy vallási tevékenységet végző szervezetnek minősül (lásd a jelen határozat indokolásának [62] és köv. bekezdései). Az eljárás lezárásáig azonban nem hatályosul olyan normatív, illetve nem történik olyan egyedi aktus, amely az adott vallási szervezet jogállását konstitutív módon érintené az Abh. közzétételéhez képest. Mivel az Abh. alapján az ilyen szervezet egyházi jogállását nem veszítette el, ezért nyelvtani értelmezés szerint besorolható az Sztv. 4. § (1) bekezdés *m)* pont *mb)* alpontja szerinti „egyházi jogi személy” fogalomkörbe. A törvényi rendelkezés célját vizsgálva az Sztv. 4. § (1) bekezdés *m)* pont *mb)* alpontjának jelenleg hatályos szövegét az Ehtvmód. 34. §-a iktatta be 2013. augusztus 1-jével az Sztv.-be, tehát ugyanaz a módosítás, amely az Ehtv. 10. §-ának idézett szövegét is megállapította. Ebből levonható a következtetés, hogy a szabályozás arra is irányul, hogy az Sztv. 4. § (1) bekezdés *m)* pont *mb)* alpontja végső soron az Ehtv. 10. §-a szerinti szervezeti kört fedje le. Az Sztv. nem tartalmaz speciális rendelkezést arra vonatkozóan, hogy milyen típusú fenntartónak kell tekinteni azokat az egyházakat, amelyek jogállásának rendezése az Ehtv. 33. §-a szerinti eljárásban folyamatban van.
- [72] A közigazgatási bíróság a Kúria által felülvizsgált ítéletében az Abh.-ra hivatkozással végezte el az Sztv. értelmezését. A Kúria ítélete ezzel szemben kifejezetten tagadta az Abh. fenti megállapítását [„az AB határozatban foglalt jogszabályi rendelkezések megsemmisítése ellenére a felperes egyházi jogállását nem nyerte vissza” (ítélet 4. oldal)], ugyanakkor nem foglalt állást arról, hogy az Abh.-ba foglaltakhoz képest – az időközben esetlegesen bekövetkezett más jogi tények alapján – milyen jogállásúnak minősítené az indítványozót. Az ítélet továbbá úgy alkalmazta az Sztv.-t, hogy az alkotmányossági problémával nyilvánvalóan összefüggő, alkotmánybírósági határozattal is érintett kérdés eldöntésénél az Alaptörvénynek egyetlen rendelkezését sem vonta be az értelmezésbe.
- [73] A Kúria vizsgált ítéletében foglalt több megállapítás tehát ellentétben áll az Abh.-val. Ahogy azt a jelen határozatban (indokolás [51]–[59]) az Alkotmánybíróság kifejtette, az ilyen eset főszabály szerint a bírói döntés alaptörvény-ellenességét eredményezi. Mivel azonban az Abh. meghozatalát követően az Alaptörvénynek a VII. cikke módosult, a bírói döntés megsemmisítése nem kerülhet sor automatikusan az Abh.-val való ellentét alapján. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában érvelését lényegében a Kúria ítéletének az Abh.-val való ellentétére építette, de nem tért ki az Alaptörvény módosítására, valamint nem indokolta meg részletesen azt sem, hogy az Ehtvmód. következtében megváltozott jogszabályi környezetben mennyiben alkalmazhatóak továbbra is az Abh. egyes megállapításai.
- [74] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a jelen határozatban megállapított mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség is arra mutat, hogy az indítványozó – és az Lvt. alapján korábban egyházként nyilvántartott, az indítványozóhoz hasonló helyzetben lévő más vallási szervezetek – jogállásával összefüggő sérelmek orvosolása nem minden esetben oldható meg jogalkalmazói szinten. A mulasztást kiküszöbölő törvényhozás során az Országgyűlés feladata lesz, hogy az érintett szervezetek jogállását általánosságban és az ágazati törvényekre is kiterjedően olyan módon rendezze, hogy ne kerüljenek indokolatlanul hátrányos helyzetbe.
- [75] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem jelölt meg olyan – az Alaptörvény hatályos rendelkezéseiből levezetett – megalapozott alkotmányos indokot, amely alapján a Kúriának a Sztv. 4. § *m)* pont *mb)* alpontját az ítéletben foglaltaktól eltérően kellett volna értelmeznie, ezért az ítélet megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2018. október 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
Dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró különvéleménye

- [76] Nem értek egyet a határozat 1. pontjával és annak indokolásával. A határozat ugyanis az Alaptörvény negyedik módosítása utáni törvényi szabályozásra épül, amely már akkor sem volt és ma sincs összhangban az Alaptörvény ötödik módosításában foglaltakkal. Utóbbi valójában okafogyottá tette mindazokat a törvényi változásokat és alkotmánybírói döntéseket, amelyeken a jelen határozat által ügydöntőnek tekintett Abh.-ból eredő és a 36/2017. (XII. 29.) AB határozattal megalapozatlanul megerősíteni szándékozott érvkészlet alapul.
- [77] Nem vitatom, elvárható lenne, hogy a törvényalkotó az ötödik alaptörvény-módosításra tekintettel változtassa meg a jelenleg a negyedik alaptörvény-módosításhoz igazodó törvényi szabályozást, mert az nem tekinthető alkotmánykonformnak. Az Alkotmánybíróság azonban ilyen körülmények között sem építhet mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet olyan jogi szabályozásra, amelyet az ötödik alaptörvény módosítás meghaladott.
- [78] Az előző pontban összegzett álláspontom releváns részleteit az Abh.-hoz fűzött különvéleményemben foglaltakkal összhangban az alábbiak szerint ismertetem.
- [79] Az Alaptörvény negyedik módosítása (2013. március 25.) során egészült ki a VII. cikk azzal a lehetőséggel, hogy az Országgyűlés sarkalatos törvényben egyházként ismerjen el egyes vallási tevékenységet végző szervezeteket, amelyekkel az állam közösségi célok érdekében együttműködik. [Az Alaptörvény negyedik módosításának 4. cikkével beiktatott VII. cikk új (2) bekezdése]. Ez a rendelkezés egyúttal az ilyen közösségek elismerésére vonatkozó sarkalatos törvényi rendelkezésekkel szemben lehetővé tette az alkotmányjogi panaszt. Egyebekben pedig a VII. cikk egy új, (4) bekezdéssel isiegészült, amely a hivatkozott vallási szervezetek egyházként való elismerése feltételül huzamosabb idejű működés és társadalmi támogatottság törvényben való előírhatóságára adott felhatalmazást (Abh., Indokolás [71]).
- [80] A vallási közösségek jogállásával és működésével kapcsolatos törvényeknek az Alaptörvény negyedik módosításáról szóló 2013. évi CXXXIII. törvénnyel, illetőleg az ennek nyomán végrehajtott további jogszabályi változások nyomán épült ki 2013. augusztus 1-jei kezdettel az a törvényi úton kialakított eljárási rendszer, amelynek jelenleg hatályos rendelkezéseit egyfelől az Ehtv. 14/B. §–14/D. §-ai, illetőleg az Abtv. 33/A. §-ában, illetőleg 41. § (4) bekezdésében foglalt rendelkezések tartalmazzák (Abh., Indokolás [72]).
- [81] Az Ehtv., illetőleg az Abtv. hivatkozott szabályai mindazonáltal nincsenek összhangban az Alaptörvény ötödik módosításával (2013. szeptember 26.) bekövetkezett új alkotmányos helyzettel (Abh., Indokolás [73]).
- [82] Az Alaptörvény ötödik módosításával ugyanis ismételtelen megváltoztak és kiegészültek a VII. cikk rendelkezései, az (1) bekezdés kivételével. A jelen ügy szempontjából két érdemi módosulásnak van jelentősége. Egyrészt annak, hogy az Alaptörvény nem tartalmaz a továbbiakban felhatalmazást az Országgyűlés elutasító döntésének alkotmányjogi panasszal való megtámadására, ezáltal e döntés alkotmánybírói felülvizsgálatára. Másrészt alkotmányos szinten újdonságnak minősíthető, hogy az Országgyűlés pozitív döntése alapján állam – a közösségi célok elérését szolgáló feladatokban való részvételükre tekintettel – sajátos jogosultságokat biztosít (Abh., Indokolás [74]).
- [83] Álláspontom szerint az itt említett alkotmányos változások egyértelműen azt jelentették, hogy az alkotmányozó a törvényhozó politikai hatalom keretei között kívánta tartani az egyházi (bevett egyházként történő) elismerés döntési jogosultságát, ellentétben azzal, ahogy a negyedik alaptörvény módosítást követő szabályozásokban (Ehtv., illetőleg Abtv.) a törvényhozó korábban rendelkezett, amelyek egy különleges, a hatósági eljárás

fogalomkörébe tartozó elismerési rendszer jeleit mutatták. Ennek ellenére az Ehtv. rendszerébe továbbra is beépítve maradt az országgyűlési határozat alkotmánybíróági felülvizsgálatának lehetősége [Ehtv. 14/D. § (2) bekezdése], és az Abtv. hivatkozott rendelkezései sem változtak (Abh., Indokolás [75]).

- [84] Mivel az Alaptörvény negyedik módosításához képest az ötödik módosítás már nem biztosítja az alkotmánybíróági út igénybevehetőségét – az *argumentum ad contrario* értelmezési elvből kiindulva – a későbbi alaptörvényi felhatalmazás hiánya legalábbis vitathatóvá teszi a negyedik alaptörvény módosítás szerinti törvényi szabályozás legitimitását. Márpedig alaptörvény-ellenes törvényi szabályozásra nem építhet (az ebben az ügyben nézetem szerint hivatalból való eljárásban is eszköztelen) Alkotmánybíróság alaptörvény-ellenes mulasztást, miként ezt teszi a rendelkező rész 1. pontja az Ehtv. 14/C. § eljárására utalva, amely eljárás az Ehtv. 14/D. § (2) bekezdése alapján alkotmánybíróági út igénybevételével is kiegészülhet (Abh., Indokolás [76]).

Budapest, 2018. október 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
Dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András alkotmánybíró különvéleménye

- [85] Nem értek egyet a többségi határozat rendelkező részének 1. pontjával, a mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításával.
- [86] 1. A döntés alapja aggályos számomra, ugyanis az indítvány érvelését elfogadva nagy hangsúlyt helyez az Abh.-ra Ezzel összefüggésben már többször kifejtettem álláspontomat, miszerint az Abh.-t az Alkotmánybíróóság 2013. március 1-jén hozta nyilvánosságra, ezért az általános hatáskörű bíróságok ettől a naptól kezdve kötelesek alkalmazni. Csakhogy az Országgyűlés mint alkotmányozó hatalom 2013. március 25-ei kihirdetéssel elfogadta az Alaptörvény negyedik módosítását, amelynek 4. cikke módosította az Alaptörvénynek az ügyben irányadó VII. cikkét. Az Alaptörvény 2013. szeptember 26-án kihirdetett ötödik módosításának 1. cikke pedig alapjaiban változtatta meg a VII. cikk rendelkezéseit (ekkortól kezdődően létezik például a bevett egyház minősítés). Az Alaptörvény szövege az R cikk (1) és (2) bekezdései értelmében mindenkire, még az Alaptörvény védelmének legfőbb szervére, az Alkotmánybíróásra is kötelező. Ha pedig egy módosítás folytán megváltozik az Alaptörvény szövege, akkor ez „erősebb” kötelező erővel bír, mint az Alkotmánybíróóság korábbi szöveg értelmezésén alapuló határozata (megfogalmazható ez úgy is, hogy az alkotmányozó hatalom megszüntette a korábbi alkotmánybíróági határozat alapját: nincs többet egyház jogállás, ezért nincs minek „visszaállnia”). Következésképpen már 2013. március 25-étől, de még inkább 2013. szeptember 26-ától az Abh. alkalmazása (figyelembe vétele) nem kérhető számon a bíróságokon, és az Alkotmánybíróóság sem támaszkodhat arra. Az Alaptörvény új szövege új, önálló értelmezést kíván.
- [87] 2. Az Alaptörvény ötödik módosítása értelmében a bevett egyház minőség az Országgyűlés diszkrecionális döntése, amely nem a lelkiismereti szabadságot, illetve a vallási tevékenységet érinti, hanem csak és kizárólag azt a kérdést, hogy az állam a saját feladatai tekintetében melyik vallási tevékenységet végző szervezettel kíván együttműködni. Következésképpen sem az Alaptörvény sem a korábbi alkotmánybíróági értelmezések alapján nem lehet arra a következtetésre jutni, hogy bármely vallási tevékenységet végző szervezetnek alanyai joga fűződné a bevett egyházzá minősítéshez. Az a körülmény pedig, hogy az Országgyűlés ezt a döntést magának tartotta fenn, és nem bízta bíróságra vagy közigazgatási szerve, egyértelműen kivonta a kérdést a hatósági jogalkalmazás, és ennek folytán a XXIV. és a XXVIII. cikk (1) bekezdése alól. Következésképpen sem a XXIV. cikk, sem a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései, sem a jogbiztonság [a B) cikkre hivatkozás] nem alkalmazható, azok alapján nem lehet az indítványozó által kívánt célt elérni (*non sequitur*). A kérdést illetően egyebekben fenntartom a 23/2015. (VII. 7.) AB határozathoz írt különvéleményemben foglaltakat. A határozat rendelkező részének

1. pontja az alkotmányozó hatalom akaratával ellentétes jogszabály-módosítást írna elő a törvényhozó Országgyűlés számára, ezért ezt nem tudtam támogatni.

Budapest, 2018. október 2.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

[88] A különvéleményhez csatlakozom.

[89] Dr. Varga Zs. András alkotmánybíró különvéleményéhez csatlakozom azzal, hogy az Országgyűlés döntésének – az Alkotmánybíróság 36/2017. (XII. 29.) AB határozattal kifogásolt – elmaradása folytán fennálló helyzetet nem tudom jogalkotásbeli mulasztásnak értelmezni; jogrendszerünkben valamilyen – legalábbis mögöttes – státusza minden törvényesen létező szervezetnek – így az indítványozónak is – van.

Budapest, 2018. október 2.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/26/2016.

• • •